

Nem unalmas a sokadik utas

Ridley Scott: *Alien: Covenant*

Amikor 1979-ben *A nyolcadik utas: a Halál* (eredeti címén *Alien*) megjelent a moziban, nehéz volt skatulyába helyezni. Ez most egy horror? Vagy inkább sci-fi? Vagy valamiféle szörnyen visszataszító kortárs művészeti galéria, amelynek kiállítási tárgyai vajon szándékosan vagy véletlenül sikeredtek ilyen perverzre? Annyi volt csak bizonyos, hogy valami teljesen újszerűt és hihetetlenül félelmeteset láttak az akkori nézők – azt pedig már csak a következő évtizedek mutatták meg, hogy a történet, a hozzáállás és nem utolsósorban a film vizualitása nagyon is időtálló.

Két évvel az első *Alien*-film előtt, 1977-ben Steven Spielberg *Harmadik típusú találkozását* ünnepelte a világ. A kultúrák közötti párbeszédet, a zene hatalmát hirdető film igencsak optimistára hangolta az abban az időben a közvéleményt élénken foglalkoztató földönkívüli-kérdést. Ridley Scott brutális válasza egyszerre volt meglepő, rémisztő és mélyen elgondolkodtató – holott az, hogy ha van is intelligens élet a Földön kívül, nem biztos, hogy békés szándékú, korántsem volt új keletű felvetés a filmművészetben. Annak pedig,

hogy *A nyolcadik utas: a Halál* mégsem lett egyszerű, B kategóriás ijesztgetés, egyik fontos oka H. R. Giger svájci képzőművész beszállása volt a projektbe, illetve az, hogy szerencsére szabad kezet kapott – így születhetett meg az eredetileg tervezett, csápos, polipszerű ufó helyett a „xenomorf”, vagyis a karcsú testű, phalloszfejú, Pez-doboz-fogsorú Idegen és annak különböző méretű és formájú inkarnációi; ezek az első részt követően még három folytatásban és két előzményfilmben láthatnak neki gyanútlan földi űrhajólegénységek módszeres kiirtásának.

A mozikban sok éve tomboló prequel – sequel (előzményfilm – folytatás) láznak nem volt sok pozitív hozadé-

Bajban a csapat. Vajon sikerül ismét rossz döntést hozni?

ka, e sorok szerzőjének például az elmúlt években kitűnően sikerült még a kedvét is elvenni attól, hogy egyáltalán átböngéssze a filmszínházak műsorát. De az *Alien* példája hozott érdekességet: a franchise elmúlt évtizedekbeli útja arra készítette az első rész rendezőjét, hogy 2012-ben visszatérjen a sorozathoz, és elkészítse az előzményfilmként is értékelhető *Prometheust*, majd annak folytatását, az *Alien: Covenantot*.

Sokan sokféle dolgot vártak a *Covenanttől*, elsősorban ami a cselekményt, illetve a mitológia kibontását illeti. Sokan csalódtak. Az idén tavasszal mozikba került film a *Prometheusban* felvetett létkérdések magas labdáját – kik vagyunk, honnan származunk, mi az Idegen – nemhogy lecsapta, de még röptében ripityára lőtte, és saját cselekményét az előzőekben már rongyosra használt panelekre építette fel, emellett az is könnyedén felrőható, hogy a szereplők nem mindig (soha) cselekszenek a józan ész logikája mentén. Mindezek ellenére működik, még hozzá nagyon is jól. Scottnak ismét olyan izgalmas sci-fi horrort sikerült összehoznia, ami alatt

az első perctől az utolsóig kapaszkodtam a székem karfájába. A *polygon.com* filmkritikájában a szerző úgy fogalmaz, a *Covenant* „nem találja fel a kereket, de baromi jól tudja, hogyan kell forgatni” – ennek a keréknek a forgatását, vagyis a műfaj működését pedig Hollywoodban Ridley Scottnál kevesen értik jobban.

A panelek használatához viszont hozzátartozik, hogy itt nem föltétlenül műfaji panelekről van szó, hanem sok esetben olyan elemekről, eseményekről vagy konkrét jelenekekről, amelyek a széria sajátjai, azt is mondhatnánk, Ridley Scott a saját maga által kreált anyagot dolgozta újra, nem előre elkészített sablonokból építkezett. Főhajtás a saját élet-

A halál és a lányka. A film számos klasszikus képet megidéz (Katherine Waterston)

mű, sőt akár a kitartó rajongótábor irányába is az a tény, hogy a *Covenant* a sorozat korábbi részeinek számos, mára klasszikussá, vagy még pontosabban popkulturális jelenséggé vált jelenetét vagy képét megidézi, átdolgozza és továbbpörgeti.

A *Prometheus* esetében gyakran lehetett azt a kifogást hallani, hogy túl kevés idegen volt a vásznon. A vád csak félig-meddig állja meg a helyét, hiszen az első *Alien*-filmet is első-sorban a hitchcocki feszültségépítés tette lebilincselővé, vagyis pontosan az, hogy alig-alig látható a szörny, leginkább csak futólag, egy-egy részt pillanthatunk meg belőle, és csak a végén mutatkozik meg teljes, lenyűgöző valójában. Ha azonban a *Prometheus* viszonylagos alientelensége csorba volt, akkor ezt a *Covenant* púposan kiköszörülte. Ez volt az első *Alien*-film, amelynek készítésekor a lények és a többi látványelem alkotója, H. R. Giger már nem élt, mégis – vagy talán épp a mester iránti tisztelet jegyében – annyi „gigeres” forma, lény és minden egyéb vonul fel a vásznon, hogy csak kapkodjuk a fejünket. Anélkül, hogy túl sokat elárulnánk, a filmnek van egy olyan szereplője, aki bizonyára nagyobb rajongója a xenomorfoknak és társainak, mint bármelyik filmfanatikus.

Ha azt mondom, sci-fi horror, az ember nem gondol föltétlenül színészi alakításokra vagy többdimenziós karakterekre, és ez jelen filmünkre is igaz, hiszen ebben a műfajban, egy ilyen szörnyel, a szereplők túlnyomó többsége fogyasztéknak számít. Az *Alien*-széria ugyanakkor újító volt abban, hogy a hagyományos macsó akcióhős karakterét egy nővel cserélte fel, aminek egyrészt azt köszönhetjük, hogy megszületett Ripley, az azóta sokat és sokszor rosszul másolt férfiasan kemény csaj figurája, aki ellen senki nem állna ki szívesen, másrészt pedig azt, hogy lett nekünk egy Sigourney Weaverünk. Bár Weaver – korábbi felvételekkel ellentétben – már nem vállalt szerepet a két előzményfilmben, a *Covenant* a maga részéről egy hasonló jellemű főszereplővel operál: Katherine Waterston brit–amerikai színésznő karaktere és alakítása is sokat dob a filmen. Azt pedig, hogy Michael Fassbender igazi komoly színész, nem hinném, hogy különösebben bizonygatni kell. A *Covenantban* a *Prometheusban* megismert android karakterét építi tovább – mindjárt két szerepben. Neki – vagy nekik –

köszönhetően aztán a széria előző darabjában nagy hangsúlyt kapott elméleti-filozofikus dimenzió is viszsza-köszön: talán a film legerősebb, teljesen vértelen jeleneteit köszönhetjük „kettősüknek”.

Egy űrhajó, egy legénység, egy android, egy bolygó, egy probléma. Aki tudja, miről szól és milyen a keménytojás módjára szilárdra főzött sci-fi, az el tudja képzelni, milyen az *Alien: Covenant*, és általában azt is tudja, kedveli-e ezt a műfajt vagy sem. A magam részéről bevallom, engem igen könnyű megvásárolni egy olyan történettel, ahol az ember egyedül áll szemben az idegen, ellenséges hatalmakkal, és kénytelen megmutatni, meddig is terjed embersége. A világűr kolonizációja ugyanakkor olyan téma felvetés, ami ma már hétköznapi életünkben is megjelenik, elég csak néhanapján odakapcsolni egy tudományos-ismeretterjesztő tévécsatornára. Reméljük, odakint aztán inkább ET, a földönkívüli vár bennünket a kis muskátlijával, és nem a Giger-féle ezeralakú lények.

NAGY ORSOLYA

Alien: Covenant

(2017)

Írta: John Logan, Dante Harper

Rendezte: Ridley Scott

Fényképezte: Dariusz Wolski

Szereplők: Michael Fassbender, Katherine Waterston, Billy Crudup, Danny McBride, Demián Bichir

104

Gyurka Andrea:

A fotogram kreatív

lehetőségei, 4 db fénydoboz,
experimentális videó,